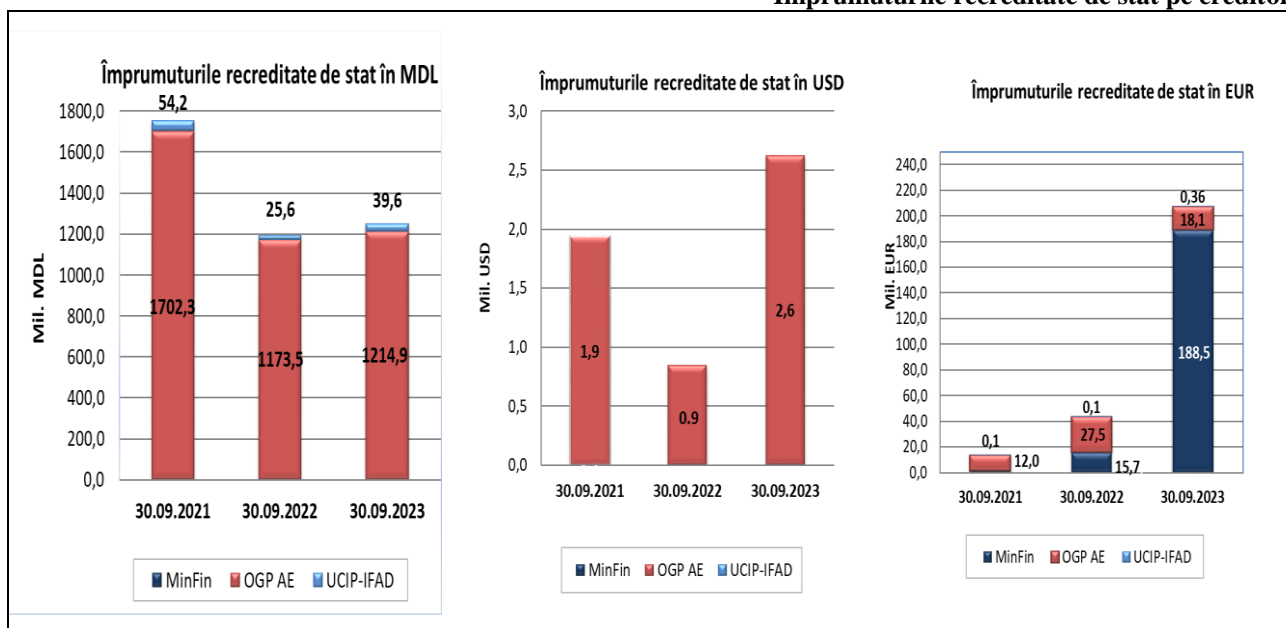

Informația privind împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor, Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă, Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă, la situația din 30 septembrie 2023

Recreditarea de stat se efectuează prin intermediul Ministerului Finanțelor (MinFin), Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă (OGP AE) și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (UCIP-IFAD).

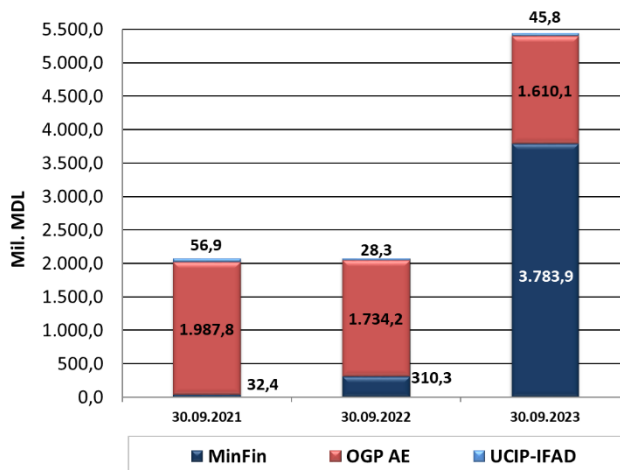
Pe parcursul a 9 luni ale anului 2023 din contul liniilor de creditare și a mijloacelor circulante acumulate (din rambursarea sumelor principale, dobânzilor aferente de către băncile, organizațiile de creditare nebancare (OCN) și asociațiile de economii și împrumut (AEI) participante la recreditarea de stat) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe au fost recreditate împrumuturi către agenți economici, autorități publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat în sumă de 1 254,5 mil. lei, 2,6 mil. dolari SUA și 206,95 mil. euro (echivalent a cca 5 439,8 mil. lei), inclusiv: din resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 1 120,3 mil. lei, 2,6 mil. dolari SUA și 8,9 mil. euro (echivalent a cca 1 346,0 mil. lei) sau 24,7% din suma totală recreditată.

Împrumuturile recreditate de stat pe creditor

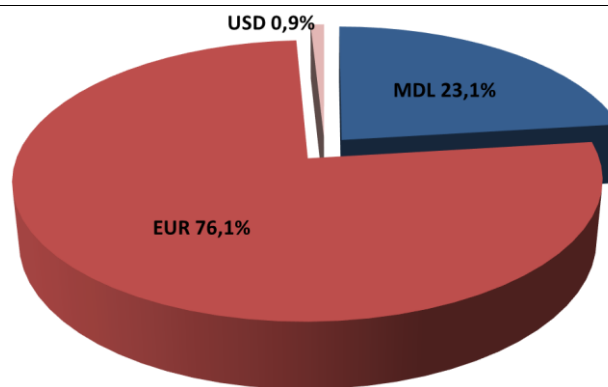
În perioada de analiză, se atestă un trend ascendent aferent valorii mijloacelor financiare îndreptate spre recreditare în scopul implementării proiectelor finanțate din surse externe atât în moneda națională, cât și în euro și dolari SUA.

Împrumuturile recreditate de stat, recalulate în moneda națională la data tranzacției, pe parcursul a 9 luni ale anilor 2021, 2022 și 2023 (mil. lei)

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2023 se constată o creștere a mijloacelor financiare îndreptate spre recreditarea de stat în comparație cu anul 2021 și anul 2022, condiționată de o cerere mai mare de recreditare din partea beneficiarilor, precum și de implementarea proiectelor noi, finanțate din contul împrumuturilor externe de stat.

Structura împrumuturilor recreditate de stat, pe valute, pe parcursul a 9 luni ale anului 2023 (%)

În perioada de referință poziția dominantă în structura împrumuturilor recreditate de stat pe valute este ocupată de euro cu 76,1%, urmată de moneda națională cu 23,1% și dolarul SUA cu 0,9%.

Sumele recreditate pe parcursul a 9 luni ale anului 2023 se prezintă după cum urmează:

1) *prin intermediul Ministerului Finanțelor* – 188,5 mil. euro (echivalent a cca 3 783,9 mil. lei), inclusiv:

- Proiectul „Securitatea furnizării gazelor naturale” (S.A. „Energocom”) – 182,2 mil. euro;

- Proiectul de dezvoltare a Sistemului Electroenergetic (Î.S. „Moldelectrica”) – 1,2 mil. euro;

- Proiectul „Împrumutul destinat reabilitării rețelelor de transport ale Î.S. „Moldelectrica”” – 2,7 mil. euro;

- Cel de-al doilea Proiect de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică, finanțat de Banca Mondială – 0,2 mil. euro;

- Proiectul de achiziție a locomotivelor și restructurarea infrastructurii feroviare (Î.S. „Calea Ferată din Moldova”) – 2,2 mil. euro.

2) prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă – 1 214,94 mil. lei, 2,63 mil. dolari SUA și 18,09 mil. euro (echivalent a cca 1 610,14 mil. lei), dintre care:

➤ resurse recreditate direct din împrumuturile externe – 94,6 mil. lei și 9,15 mil. euro, inclusiv:

- Proiectul „Livada Moldovei” – 94,6 mil. lei și 9,15 mil. euro;

➤ resurse recreditate din mijloacele OGP AE circulante acumulate – 1 120,34 mil. lei, 2,63 mil. dolari SUA și 8,94 mil. euro, inclusiv:

- Proiectul de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici (FIDA I) – 84,88 mil. lei și 0,06 mil. euro;

- Proiectul de Revitalizare a Agriculturii (FIDA II, PRA) – 63,92 mil. lei, 0,27 mil. dolari SUA și 0,2 mil. euro;

- Proiectul de Dezvoltare a Afacerilor Rurale (FIDA III, PDAR) – 44,29 mil. lei, 1,53 mil. dolari SUA și 0,28 mil. euro;

- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Marketing (FIDA IV) – 35,53 mil. lei și 0,28 mil. dolari SUA;

- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (FIDA V) – 59,91 mil. lei, 0,55 mil. dolari SUA și 0,25 mil. euro;

- Programul Rural de Reziliență Economică-Climatică Incluzivă (FIDA VI) – 74,95 mil. lei și 0,09 mil. euro;

- Proiectul de Reziliență Rurală (FIDA VII, PRR) – 46,9 mil. lei;

- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza I (RISP I) – 132,11 mil. lei;

- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza II (RISP II) – 111,78 mil. lei și 0,08 mil. euro;

- Proiectul Kreditanstalt fur Wiederaufbau (KFW) – 26,46 mil. lei și 0,49 mil. euro;

- Proiectul „Filieră du Vin” – 4,50 mil. lei și 1,58 mil. euro;

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității (PAC 1) – 14,70 mil. lei și 1,19 mil. euro;

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității, faza 2 (PAC 2) – 100,34 mil. lei și 0,98 mil. euro;

- Proiectul Livada Moldovei – 154,86 mil. lei și 3,65 mil. euro;

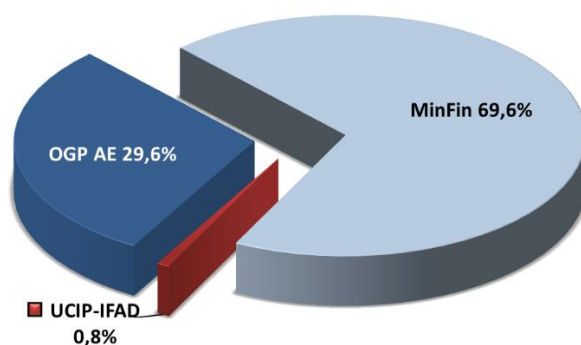
- Proiectul COVID-19 răspuns de urgență și suport ÎMMM – 165,21 mil. lei și 0,09 mil. euro.

3) prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (resurse recreditate direct din împrumuturile externe) – 39,56 mil. lei și 0,36 mil. euro (echivalent a circa 45,8 mil. lei), din care:

- Proiectul de Reziliență Rurală (FIDA VII, PRR) – 32,6 mil. lei și 0,36 mil. euro;

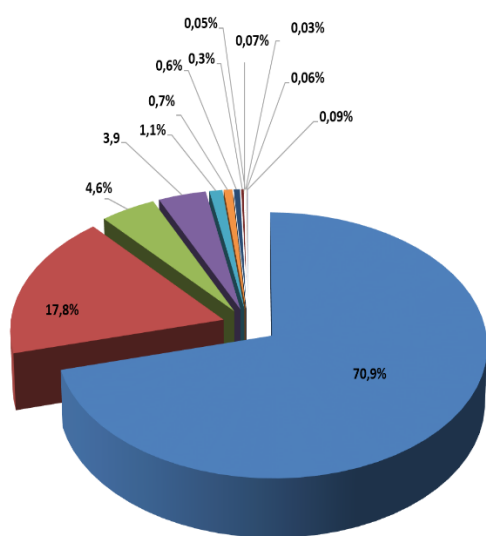
- Proiectul Îmbunătățirea capacităților pentru transformarea zonei rurale (FIDA VIII) – 6,96 mil. lei.

Structura recreditării împrumuturilor de stat între instituțiile participante, pe parcursul a 9 luni ale anului 2023 (%)

În perioada de referință, cota majoră de recreditare de stat îi revine Ministerul Finanțelor (69,6%), urmată de Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă cu cota de 29,6% și Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor FIDA cu 0,8%.

Structura recreditării împrumuturilor de stat sub aspectul activităților economice pe parcursul a 9 luni ale anului 2023

- Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat
- Agricultură, silvicultură și pescuit
- Industria prelucrătoare
- Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor
- Transport și dezvoltare
- Activități de servicii administrative și activități de servicii suport
- Activități de cazare și alimentație publică
- Construcții
- Informații și comunicații
- Arta, activități de recreere și de agrement
- Învățământ
- Alte activități de servicii
- Sănătate și asistența socială

Activitățile economice	mil. lei
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	3857,5
Agricultură, silvicultură și pescuit	966,0
Industria prelucrătoare	247,7
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	212,8
Transport și dezvoltare	57,9
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	38,2
Activități de cazare și alimentație publică	30,5
Construcții	13,6
Sănătate și asistența socială	4,8
Informații și comunicații	3,7
Alte activități de servicii	3,0
Arta, activități de recreere și de agrement	2,6
Învățământ	1,5
TOTAL:	5 439,8

În structura mijloacelor financiare recreditate de stat, pe parcursul a 9 luni ale anului 2023, sub aspectul activităților economice, ponderea majoră îi revine activității economice producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaz cu 70,9%, urmată

de activitatea agricolă, silvică și pescuit cu 17,8%, cota cea mai mică îi revine activității învățământ cu o pondere de 0,03%.

În perioada de analiză a fost rambursată de către agenții economici, autoritățile publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat suma principală, dobânda și alte plăți aferente în sumă de 1052,9 mil. lei, 3,7 mil. dolari SUA, 330,0 mil. euro și 0,4 mil. Yeni Japonezi (echivalent a cca 7 515,9 mil. lei). Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor au fost rambursate – 0,5 mil. lei, 1,9 mil. dolari SUA, 314,0 mil. euro și 0,4 mil. Yeni Japonezi.

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă au fost rambursate – 988,4 mil. lei, 1,8 mil. dolari SUA și 15,8 mil. euro, din care:

- resurse recreditate direct din împrumuturi externe – 196,1 mil. lei, 0,2 mil. dolari SUA și 7,2 mil. euro;

- resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 792,3 mil. lei, 1,6 mil. dolari SUA și 8,6 mil. euro.

3) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor FIDA au fost rambursate – 64,0 mil. lei, 0,03 mil. dolari SUA și 0,2 mil. euro.

La situația din 30 septembrie 2023, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați constituie: 4 028,0 mil. lei, 31,1 mil. dolari SUA, 241,8 mil. euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 9 328,3 mil. lei), micșorându-se față de sfârșitul anului 2022 cu 2171,5 mil. lei, ce constituie o descreștere de cca 18,9%, iar comparativ cu 9 luni ale anului 2022 s-a majorat cu 19,3%. Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 70,6 mil. lei, 26,3 mil. dolari SUA, 162,6 mil. euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 3 768,0 mil. lei sau 40,4% din suma totală a datoriilor);

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor FIDA – 3 957,4 mil. lei, 4,8 mil. dolari SUA și 79,2 mil. euro (echivalent a 5 560,3 mil. lei sau 59,6% din suma totală a datoriilor).

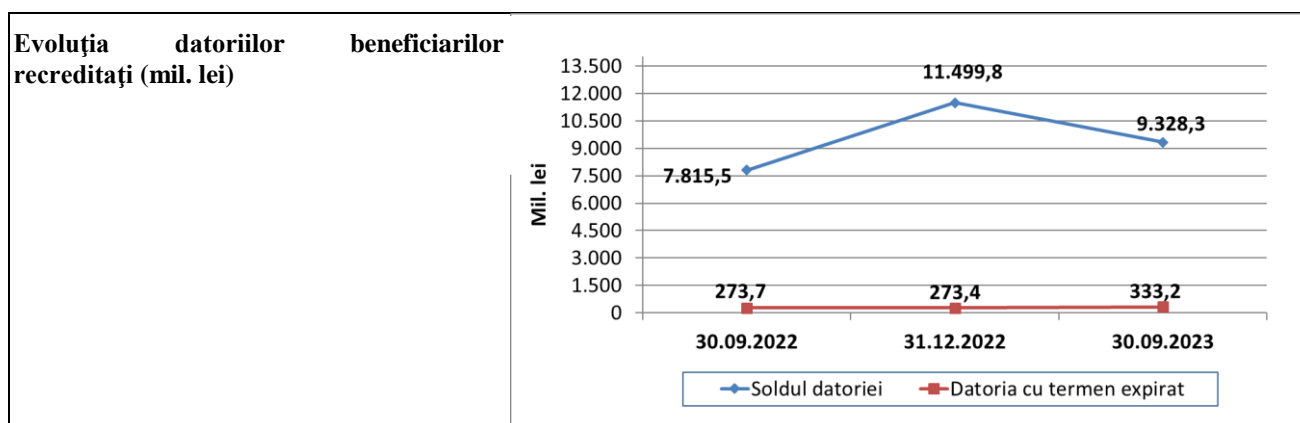
Datoria cu termen expirat, la situația din 30 septembrie 2023, se atestă atât la împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor, cât și prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă și se cifrează la 74,5 mil. lei, 9,6 mil. dolari SUA și 4,4 mil. euro (echivalent a 333,2 mil. lei) sau 3,6% din suma datoriilor totale, majorându-se în comparație cu 9 luni ale anului 2022 cu 59,5 mil. lei, ce constituie o creștere de cca 21,7%, iar comparativ cu sfârșitul anului 2022 s-a majorat cu 21,9%. Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 70,6 mil. lei, 9,6 mil. dolari SUA și 3,9 mil. euro (echivalent a 319,2 mil. lei) sau 95,8% din totalul datoriei expirate. Beneficiarii recreditați care nu au executat graficele de rambursare a datoriilor sunt:

- Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Consiliul raional Soroca);

- Proiectul Alimentare cu Apă și Canalizare, finanțat de către Banca Mondială (Î.M. Apă canal Cahul);
- Proiectul de achiziție a locomotivelor și restructurarea infrastructurii feroviare (Î.S. „Calea Ferată din Moldova”);
- Întreprinderile în proces de insolvență și întreprinderile potențial falite.

2) pe împrumuturile recreditate și/sau monitorizate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă – 3,9 mil. lei și 0,5 mil. euro (echivalentul a 14,0 mil. lei) sau 4,2% din totalul datoriei expirate. Datoria dată a fost înregistrată la B.C. „Investprivatbank” S.A. în legătură cu insolvențarea acesteia, la AEÎ „Grimăncăuți” și la întreprinderile vitivinicole recreditate în cadrul Proiectului „Filieri de Vin” („Magnolia-94” S.R.L., „F.P.C. „Vindicum” S.R.L., „Univers-Vin” S.R.L., „Basarabia L-Win Invest” S.R.L.).

Graficul prezentat atestă că, comparativ cu 9 luni ale anului 2022, evoluția soldului datoriilor are o evoluție ascendentă, condiționată de cererea de acordare a împrumuturilor din partea beneficiarilor recreditați, precum și implementarea proiectelor noi, finanțate din surse externe, iar comparativ cu finele anului 2022 are o evoluție descendentă, condiționată de rambursarea împrumuturilor recreditate (în special de către S.A. „Energocon”). Soldul datoriilor cu termen de achitare expirat are o evoluție ascendentă, condiționată de neexecutarea de către unii beneficiari recreditați a graficelor de rambursare a împrumutului, precum și fluctuațiile cursului valutar.

Ministerul Finanțelor își onorează sarcina de încasare a datoriilor expirate prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat prin aplicarea măsurilor de executare silită, în conformitate cu legislația în vigoare, față de beneficiarii recreditării care dețin arierate pe împrumuturile recreditate. Astfel, pe parcursul a 9 luni ale anului 2023, la bugetul de stat în acest sens au fost încasate 16,1 mil. lei, ceea ce constituie 0,2% din suma totală rambursată în perioada de referință.